

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6874/18

לפני: כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופטת י' וילנר

העותרת: התנועה למען איכות השלטון בישראל

נגד

המשיבים: 1. שר המשפטים
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. רות דוד

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת: עו"ד ד"ר אליעד שרגא; עו"ד תומר נאור;
עו"ד זהר אלטמן-רפאל

בשם המשיבים 1-2: עו"ד אבי מיליקובסקי

המשיבה 3: בעצמה

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. בעתירה שלפנינו התבקשנו להורות למשיבה 1, שרת המשפטים, להקים ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס לפי סעיף 8א לחוק הממשלה, התשס"א-2001 (להלן: חוק הממשלה) על מנת שתבחן את כלל ההיבטים הנוגעים להתנהלותה של המשיבה 3 במהלך כהונתה כפרקליטת מחוז תל אביב (פלילי), וכן את אופן טיפולה של מערכת אכיפת החוק באשר לחשד לפיו פעלה המשיבה 3 בניגוד לחוק בעת כהונתה.

2. המשיבה 3 שימשה כפרקליטת מחוז תל אביב בין השנים 2002-2010.

בשנת 2015, נוכח ממצאי החקירה בעניינם של עו"ד רונאל פישר ורפ"ק ערן מלכא בחשד לעבירות של תיווך לשוחד ושיבוש הליכי משפט וחקירה, החליט היועץ המשפטי לממשלה לחקור את המשיבה 3 כחשודה בשני תיקי חקירה שונים.

בתיק הראשון, נחשדה המשיבה 3 בביצוע עבירת שוחד ועבירת מרמה והפרת אמונים, בעת שכינה כפרקליטת מחוז. בתיק השני, נחשדה המשיבה 3 כי פעלה לשיבוש מהלכי חקירה בעת שכבר סיימה את עבודתה בפרקליטות, בתיק הקשור לעו"ד פישר.

3. לאחר בדיקת ממצאי החקירה בתיק החקירה השני, הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים כתב אישום נגד המשיבה 3 באישום של שיבוש מהלכי משפט (ת"פ 28759-05-15). לעומת זאת, לאחר בדיקתו של היועץ המשפטי לממשלה את תיק החקירה הראשון, הוחלט כי אין בחומר הראיות כדי לבסס תשתית ראייתית מספקת לצורך הגשת כתב אישום, וכי מכל מקום לא ניתן להעמיד את המשיבה 3 לדין בשל התיישנות.

בהחלטתו המנומקת מיום 1.3.2016 הורה אפוא המשיב 2, היועץ המשפטי לממשלה אביחי מנדלבליט, לגנוז את תיק החקירה השני (בהתבסס גם על החלטתו של קודמו בתפקיד, יהודה ויינשטיין, בעקבות הדיון שערך בעניין ביום 15.12.2015).

4. כנגד החלטה זו הוגשה עתירה לבית משפט זה, אשר נדחתה בשל היעדר עילה להתערבות בשיקול דעתן של רשויות התביעה (בג"ץ 3049/16 שוקי משעול נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (8.11.2017)).

5. בעתירה שלפנינו מתבקשת כאמור הקמתה של "ועדת בדיקה חיצונית ובלתי תלויה" לבדיקת מכלול התנהלותה של המשיבה 3 בתקופת כהונתה כפרקליטת מחוז תל אביב.

לטענת העותרת, מפרסומים שונים בכלי התקשורת וממכתביו של נציב תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, השופט (בדימוס) דוד רוזן, אשר צורפו כולם לעתירה, עולים "חשדות כבדים להתנהלות בעייתית ביותר של המשיבה 3 – עד כדי התנהלות שאינה חוקית הכוללת הטיות תיקים, החלטות מוטות, ועוד".

לשיטת העותרת, החלטת היועץ המשפטי לממשלה לגנוז את תיק החקירה הראשון מתמקדת אך ורק בהיבט הפלילי של מעשיה של המשיבה 3, אך אינה ממצה את

כלל הדיון הראוי ... ומותרת שאליה רבים" בנוגע להתנהלותה. נטען, כי אף אם מוצדקת החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה לפיה חומר הראיות נגד המשיבה 3 אינו מבסס הרשעה ברמת ההוכחה הנדרשת בפלילים, אין בכך כדי לאיין את הצורך בהקמת ועדת בדיקה ממשלתית שתבחן את ההיבטים האתיים והמשמעותיים של התנהגות המשיבה 3.

לבסוף טוענת העותרת, כי כינונה של ועדת בדיקה נדרש גם לצורך חיזוק אמון הציבור במערכת אכיפת החוק, והתווית קווים מנחים ברורים שימנעו הישנות התנהגות דומה בעתיד מצד בכירים ברשויות התביעה.

6. המשיבים 1-2 טענו כי יש לדחות העתירה על הסף, בשים לב להלכה הפסוקה בדבר היקפה המצומצם של הביקורת השיפוטית על החלטת הרשות המבצעת לקיים או להימנע מלקיים הליך בדיקה זה או אחר.

המשיבים 1-2 הוסיפו וטענו כי יש לדחות את העתירה גם לגופה, שכן החלטת שרת המשפטים שלא להקים ועדת בדיקה ממשלתית התקבלה לאחר החקירה הפלילית היסודית שהתנהלה בעניינה של המשיבה 3, ולאחר החלטתו המנומקת של היועץ המשפטי לממשלה לגנוז את תיק החקירה. בנסיבות אלו, לשיטתם, מדובר בהחלטה סבירה, שאין עילה להתערב בה.

7. המשיבה 3 התנגדה אף היא לסעד המבוקש בעתירה, שכן לטענתה לא נפל כל פגם בהתנהלותה, כפי שתיארה בפירוט בתגובתה ביחס לכל אחד מהחשדות נגדה שהזכירה העותרת בעתירתה.

8. לאחר שעיינו בעתירה ובנספחיה, וכן בתגובות המשיבים, אנו סבורים כי דין העתירה להידחות על הסף, בהיעדר עילה להתערבות בשיקול דעתה של שרת המשפטים.

9. שיקול דעתה של הממשלה ליזום הליך בדיקה לבירור עניינים שבתחום אחריות נובע "מסמכותה הטבועה לברר את הדרוש בירור ולתקן את הדרוש תיקון ביחס לפעולתה" (ראו: בג"ץ 9273/07 עמותת רופאים לזכויות אדם נ' שר הבטחון, בפסקה 6 ((26.10.2011)).

סמכות זו מעוגנת בסעיף 8א לחוק הממשלה, שכותרתו "סמכויות לוועדת בדיקה ממשלתית", ואשר מקנה לשר בממשלה למנות ועדה לבדיקת נושא או אירוע מסוים

המצוי בתחום אחריותו. הסעיף מורה עוד כי אם מונה שופט בדימוס לעמוד בראש ועדת הבדיקה, רשאי שר המשפטים, לבקשת השר הממנה ובאישור הממשלה, לקבוע כי לאותה ועדה יהיו נתונות סמכויות של ועדת חקירה, לפי סעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968.

10. ואולם, הסמכות ליזום הליך בדיקה או חקירה של עניין או אירוע מסוים המצוי בתחום אחריותם של שרי הממשלה – ובכלל זה להורות על הקמת ועדת בדיקה – אינה סמכות חובה, אלא סמכות שבשיקול דעת.

הלכה ידועה היא כי היקף התערבותו של בית המשפט בשיקול דעתם של שרי הממשלה בעניין זה הוא מצומצם ביותר. בבסיסה של הלכה זו ניצבים עקרון הפרדת הרשויות, ולצידו ההנחה בדבר מומחיותם ומיומנותם של שרי הממשלה ותפיסתם המקצועית ביחס לשיקולים המגוונים אותם רגילה הרשות המבצעת לשקול בכואה להחליט על פתיחה בהליך בירור בדרך זו או אחרת (ראו: בג"ץ 6728/06 עמותת "אומץ" (אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי) נ' ראש ממשלת ישראל, בפסקה 8 (30.11.2006)).

11. למעשה, היקף ההתערבות בשיקול הדעת המסור לשרי הממשלה בכגון דא הוא כה מצומצם, עד כדי כך, שכפי שציין השופט י' זמיר באחת הפרשות בהן נדונה ההחלטה שלא להקים ועדת חקירה ממלכתית:

"היישום של הכללים הרגילים המסדירים את הביקורת השיפוטית, בדרך-כלל, על החלטה כזאת, אינו צפוי להוביל את בית-המשפט לפסילת ההחלטה, אלא במקרים חריגים ונדירים, שכמותם עוד לא באו, וספק אם יבואו, בפני בית-המשפט" (בג"ץ 2624/97 רונאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נא(3) 71, 79 (1997)).

12. בענייננו, כעולה מתגובתם של המשיבים 1-2, החליטה שרת המשפטים לעת הזו שלא להקים ועדת בדיקה או ועדת בדיקה ממשלתית בעניין התנהלותה של המשיבה 3. החלטה זו התקבלה בשים לב לבדיקות הרבות והמקיפות שנערכו על ידי רשויות התביעה במסגרת תיקי החקירה בעניינה של המשיבה 3.

בנסיבות אלו, איננו סבורים כי החלטת שרת המשפטים הניצבת בליבת העתירה מהווה מקרה כה חריג ונדיר המצדיק התערבותו של בית משפט זה.

13. העתירה נדחת אפוא. אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ב באדר ב' התשע"ט (19.3.2019).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט